

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 350/2020-65

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], sudkyne Okresného súdu Galanta, zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], proti rozhodnutiu odvolacieho disciplinárneho senátu č. k. 1 Dso 1/2018 z 21. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 26. februára 2020 riadne a včas doručená ústavná sťažnosť v zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) sťažovateľky, ktorú ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 350/2020-31 zo 22. septembra 2020 prijal na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení so základným právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s právom na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) dohovoru rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu č. k. 1 Dso 1/2018 z 21. novembra 2019 (ďalej len „napádané rozhodnutie“), ktorým bola uznaná vinnou z disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a prísediacich“), ktorého sa mala dopustiť tým, že ako sudkyňa Okresného súdu Galanta v pridelenej veci vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 20C/374/2012 neumožnila na pojednávaní konanom 18. februára 2014 právnenému zástupcovi účastníka konania (odporcu) vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) podal 30. júla 2015 návrh na začatie disciplinárneho konania proti sťažovateľke, sudkyňi Okresného súdu Galanta, pre závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 písm. b) v spojení s § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich, ktorého sa mala dopustiť tým, že ako sudkyňa Okresného súdu Galanta v pridelenej veci vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 20 C 374/2012 neumožnila na pojednávaní konanom 18. februára 2014 právnomu zástupcovi odporcu vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania. Minister podal návrh na začatie disciplinárneho konania proti sťažovateľke na základe podnetu [REDAKOVANÉ], ktorý mal v predmetnom konaní postaviť žalobcu.

4. Prvostupňový disciplinárny senát svojím rozhodnutím č. k. 6 Ds 5/2015 zo 7. júna 2016 uznal sťažovateľku vinnou z disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. b) zákona o sudcoch a prísediacich, za čo jej uložil disciplinárne opatrenie – napomenutie. Rozhodnutie prvostupňového disciplinárneho senátu bolo rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu č. k. 1 Dso 4/2016 z 2. decembra 2016 zrušené a vec bola vrátená prvostupňovému disciplinárnemu senátu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. Prvostupňový disciplinárny senát vo veci opätovne rozhodol rozhodnutím č. k. 6 Ds 5/2015 z 10. novembra 2017 a uznal sťažovateľku vinnou z disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich, pretože zavinene porušila základnú povinnosť sudcu podľa § 30 ods. 2 písm. e) a ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich „*dbať svojim správaním o to, aby jej nestrannosť nebola dôvodne spochybnovaná, a vykonávať svoje povinnosti svedomito*“, a uložil sťažovateľke disciplinárne opatrenie – napomenutie. Toto rozhodnutie bolo 21. novembra 2019 potvrdené rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. 1 Dso 1/2018 (napádané rozhodnutie).

6. Podľa názoru sťažovateľky odvolací disciplinárny senát podliehajúci Súdnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) ako „primárny ochranca práva“ (ktorý je prvotne povolaný, ale aj zodpovedný za ochranu a dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd) zlyhal v oblasti ochrany jej subjektívnych práv (ktorý má v danom prípade aj ústavný rozmer), a to postupom, ktorý vykazuje znaky maximálnej miery arbitrárnosti a svojvôle a ktorý nemá legitímny základ, a súčasne ním boli porušené aj základné práva sťažovateľky, pričom tieto okolnosti zakladajú ingerenciu ústavného súdu v danej právnej veci.

7. Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka nachádza v odôvodnení napádaného rozhodnutia, ktoré považuje za nedostatočné, a to najmä čo sa týka opomenutia náležitého odôvodnenia zmeny právnej kvalifikácie skutku. V konkrétnostiach sťažovateľka poukázala na to, že disciplinárny senát v odôvodnení svojho prvého rozhodnutia zo 7. júna 2016 necituje ustanovenie § 116 ods. 1 písm. b) zákona o sudcoch a prísediacich ani naň nepoukazuje. Naopak, v odôvodnení sa disciplinárny senát venoval ustáleniu disciplinárnej zodpovednosti podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch a prísediacich, hoci vo výroku ustálil vinu podľa § 116 ods. 1 písm. b) zákona o súdoch a prísediacich. Výrok tohto rozhodnutia je teda v zjavnom rozpore s jeho odôvodnením. Disciplinárny senát v nadväznosti na rozhodnutie prvostupňového senátu pristúpil k zmene

právnej kvalifikácie bez toho, aby ju náležite odôvodnil. Uvedené rozhodnutie síce dospelo k ustáleniu viny, avšak v ňom absolútne chýba tzv. právna veta, pričom neobsahuje zákonné znaky disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. b) zákona o súdoch a prísediacich, event. písm. a) zákona o súdoch a prísediacich. Sťažovateľka namieta i porušenia svojho práva na obhajobu taktiež na základe zmeny právnej kvalifikácie a neoznámene obsahu obvinenia, resp. právnej kvalifikácie sťažovateľke.

8. V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľka uvádza, že odvolací disciplinárny senát taktiež neodpovedal ani na jej námietky týkajúce sa naplnenia normatívneho znaku disciplinárneho previnenia, ako i nedostatku subjektívnej stránky disciplinárneho previnenia. Podľa sťažovateľky normatívny znak disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich, spočívajúci v porušení povinnosti sudcu „*dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná*“, predpokladá „správanie“ sudcu, ktoré nemožno subsumovať pod rozhodnutie sudcu. Rozhodnutie o zákaze nahrávania je rozhodnutím, a nie správaním sudcu, pričom disciplinárne je možné stíhať sudcu len za svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom podľa § 116 ods. 2 písm. e) zákona o súdoch a prísediacich. V danom prípade bolo konanie sťažovateľky spočívajúce v neumožnení vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania kvalifikované ako konanie, ktoré má narušiť nestrannosť rozhodovania. Nestrannosť sudcu však spočíva v konaní, ktorým sa favorizuje alebo znevýhodňuje jedna z procesných strán (napr. ak by sa umožnilo nahrávať len jednej strane). K takejto situácii však nedošlo, a preto nebol naplnený tento normatívny znak. Podľa sťažovateľky k naplneniu subjektívnej stránky disciplinárneho previnenia nestačí, že páchatel' úmyselne konal, ale je potrebné, aby úmyselne porušil alebo ohrozil aj záujem chránený zákonom spôsobom uvedeným v tomto zákone (analogicky judikatúra R 92/1951). Pokiaľ sa páchatel'ov úmysel vzťahuje len na niektoré skutočnosti podradené pod znaky uvedené v skutkovej podstate disciplinárneho previnenia, pričom na ostatné sa vzťahuje iba nedbanlivosť, nemôže ísť o disciplinárne previnenie. Okolnosti subjektívneho charakteru možno spravidla dokazovať len nepriamo, z okolností objektívnej povahy, z ktorých sa dá podľa zásad správneho (logického) myslenia usudzovať na vnútorný vzťah páchatel'a k porušeniu alebo ohrozeniu záujmov chránených zákonom (analogicky je použiteľná judikatúra R 62/1973), pričom záver o subjektívnej stránke disciplinárneho previnenia možno oprieť aj o skutočnosti, ktoré nastali až po spáchaní disciplinárneho previnenia (analogicky je použiteľná judikatúra R 5/1951).

9. V ďalšej rovine svojej argumentácie sťažovateľka poukázala na zákonné zmocnenie sudcu v záujme zachovania dôstojnosti pojednávania zakázať vyhotovovať zvukové záznamy, ak by malo dôjsť k narušeniu dôstojnosti na pojednávaní a argumentom, a *maiori ad minus* konštatuje, že „*ak je súd v záujme dôstojného vedenia konania oprávnený vykázat' z pojednávania i účastníka konania, tak je nepochybné, že je oprávnený i zakázať vyhotovovanie zvukového záznamu*“. V ďalšom rozvádza, „*že proti každému z opatrení, ktorými sa zabezpečuje dôstojnosť vedeného pojednávania môže dotknutá osoba uplatniť opravné prostriedky (či už riadne alebo mimoriadne), v prípade uloženia zákazu vyhotovovať zvukový záznam je prípustná ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ústavy. Ak dotknutá osoba neuplatní v prípade týchto opatrení príslušný opravný prostriedok, toto rozhodnutie sa stáva definitívnym a platným. V takomto prípade nie je možné rozhodnutie sudcu považovať*

za svojvoľné.“. V nadväznosti na túto právnu úvahu sťažovateľka akcentuje, že „v prejednávanej veci nie je sporné to, že sťažovateľka vydala jedno z týchto opatrení v rámci svojej rozhodovacej činnosti, pričom [REDAKČIA] [REDAKČIA] ako dotknutá osoba bol uzrozumený s tým, že toto opatrenie môže napadnúť na Ústavnom súde SR. Toto svoje právo však nevyužil, a teda rozhodnutie sťažovateľky je naďalej platné. Za takýchto skutkových okolností nie je možné vysloviť svojvoľnosť rozhodnutia tak, ako to tvrdí minister spravodlivosti SR v podanom návrhu ako i prvostupňový a odvolací disciplinárny senát. Bolo by to tak iba v tom prípade, ak by Ústavný súd SR konštatoval, že rozhodnutie sťažovateľky je z ústavného hľadiska neakceptovateľné a Ústavným súdom SR by bola vyslovená svojvoľnosť rozhodnutia. Navyše disciplinárny súd nie je súdom povolaným na nápravu nezákonných alebo neústavných rozhodnutí, ktorým sa účastníkovi konania zakazuje vyhotovovať zvukový záznam. Takáto právomoc prináleží iba Ústavnému súdu SR, ktorý ako jediný môže rozhodnúť o zrušení tohto opatrenia ako i konštatovať porušenie práva účastníka konania. Z výpovede svedka [REDAKČIA] totiž vyplynulo, že v danej veci sa neobrátil na Ústavný súd SR v súvislosti s inkriminovaným opatrením sťažovateľky preto, lebo jeho klient podal sťažnosť na Ministerstvo spravodlivosti SR. Z tohto postoja vyplýva, že dotknutým osobám v prvom rade nešlo ani tak o nápravu stavu (t. j. zrušenie opatrenia), ale o potrestanie sťažovateľky. Sťažovateľka je tak v zásade postihovaná za svoje rozhodnutie.“.

10. Sťažovateľka poukázala i na to, že sa odvolací disciplinárny senát v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 140/2011, a na rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn. 2 Ds 7/04.

11. Sťažovateľka ďalej uvádza, že § 116 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich (ktoré vymedzuje skutkové podstaty disciplinárnych previnení) neobsahuje skutkovú podstatu, ktorá by umožnila sudcu postihnúť za vydanie svojvoľného rozhodnutia, ktorého dôsledkom nevznikla škoda alebo iného ťažší následok. Nie je možné pristúpiť ani k právnej kvalifikácii podľa § 116 ods. 1 písm. a) alebo b) zákona o súdoch a prísediacich, keďže ustanovenia § 116 ods. 2 písm. f) zákona o súdoch a prísediacich vymedzuje samostatnú skutkovú podstatu spočívajúcu vo vydaní svojvoľného rozhodnutia, ktorým sa spôsobí škoda alebo iný ťažší následok. Tejto kvalifikovanej skutkovej podstate však nezodpovedá žiadna skutková podstata uvedená v ustanovení § 116 ods. 1 zákona o súdoch a prísediacich. Inými slovami, ak by zákonodarca mienil postihovať vydanie svojvoľných rozhodnutí bez vzniku škody, resp. iného ťažšieho následku, tak by v ustanovení § 116 ods. 2 písm. f) zákona o súdoch a prísediacich nevyčleňoval samostatnú skutkovú podstatu, a v takomto prípade by postačovala tzv. kvalifikovaná podstata podľa § 116 ods. 2 písm. b), ktorá odkazuje i na jednoduchú skutkovú podstatu podľa § 116 ods. 1 písm. a) a b) zákona. Navyše, disciplinárny senát sa vôbec nevysporiadal s obhajobnou námietkou sťažovateľky spočívajúcou v tom, že zákaz nahrávať vydala pre účely zabezpečenia dôstojnosti pojednávania, a v tomto smere absolútne nevyhodnotil skutkový stav zistený z výpovedí svedkov [REDAKČIA] ich konfrontácie, ako aj z výpovede samotnej sťažovateľky ako disciplinárne stíhanej sudkyne.

12. Sťažovateľka namieta taktiež nedodržanie prekluzívnej lehoty na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konanie na sudcu, keďže disciplinárny návrh podal minister spravodlivosti 30. júla 2015. Minister spravodlivosti však tak urobil až po tom, ako dva oprávnené subjekty (predseda Krajského súdu v Trnave a predseda Okresného súdu Galanta) na základe obsahovo totožnej sťažnosti toho istého sťažovateľa nepristúpili k podaniu disciplinárneho návrhu. Sťažovateľka je teda toho názoru, že pokiaľ právna úprava umožňuje podať disciplinárny návrh viacerým oprávneným subjektom, tak subjektívna lehota pre podanie tohto návrhu začína plynúť všetkým subjektom (oprávneným podať disciplinárny návrh) v deň, keď začne plynúť prvému subjektu oprávnenému podať disciplinárny návrh (týmto momentom sa totiž vytvorí pevný bod tak, ako to judikoval odvolací disciplinárny senát). Je potrebné zvýrazniť, že prešetrením sťažnosti oprávneným orgánom podať disciplinárny návrh sa totiž pre sudcu nastolí stav právnej istoty, ktorý nie je možné obchádzať tým, že sťažovateľ bude postupne oslovovať orgány oprávnené podať návrh (až pokiaľ nebude so svojou „požiadavkou“ na disciplinárne stíhanie sudcu „úspešný“). Uvedené konanie sťažovateľa nemôže požívať právnu ochranu a je i v rozpore s koncepciou subjektívnej prekluzívnej lehoty.

13. Poslednou námietkou sťažovateľky zakladajúcou porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je nesúlad súčasnej právnej úpravy s ústavou a dohovorom, keďže sudcovia v disciplinárnych senátoch nie sú volení výlučne sudcami (porovnaj rozhodnutie EŠLP Volkov proti Ukrajine z 9. januára 2013, spis. č. 21722/11).

14. Namietané porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) dohovoru sťažovateľka nachádza v tom, že rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu predstavuje tzv. „prekvapivé rozhodnutie“, pretože odvolací disciplinárny senát neoboznámil sťažovateľku s podstatou jej obvinenia tak, aby sa dokázala účinne brániť, a neoboznámil ju so zmenou právnej kvalifikácie skutku. Podľa právneho názoru sťažovateľky je *„podstatné, aby... ako obvinená sudkyňa mala vedomosť o tom, ako disciplinárny senát mieni jej vec právne kvalifikovať, pretože následne týmto smerom by bola vedená aj jej obhajoba. Je preto rozdiel či disciplinárny senát vec kvalifikuje podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch a prísediach ako zavinené porušenie povinnosti sudcu alebo podľa § 116 ods. 1 písm. b) ako správanie vzbudzujúce pochybnosti o nestrannosti a nezávislosti sudcu. Týmto smerom by obvinený sudca následne mohol viesť svoju obhajobu a navrhovať dôkazy na jej podporu. Nakoľko uvedené disciplinárny senát nerešpektoval, takýmto spôsobom došlo k porušeniu práva na obhajobu ako i k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 Dohovoru.“*

15. Sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na obhajobu napadnutým rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu.

16. Odvolací disciplinárny senát vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že nie je súdom, ale je súčasťou súdnej rady, ktorá je orgánom štátnej správy, a preto i disciplinárne senáty sú orgánmi štátnej správy, nie súdmi, a teda ich rozhodnutia majú byť predmetom prieskumu v rámci správneho súdnictva. Rovnaký právny názor vyjadrila vo svojom vyjadrení i súdna rada, ktorej ústavný súd uznal aj jej status zúčastnenej osoby.

17. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázala na judikatúru ústavného súdu, z ktorej nepochybne vyplýva, že predseda senátu nie je oprávnený rozhodovať o tom, či si osoby prítomné v súdnej sieni môžu vyhotovovať písomné poznámky, robiť stenografický záznam priebehu pojednávania alebo nahrávať jeho priebeh formou vnímateľnou sluchom. Sudca opatrenie podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nemôže uložiť preventívne bez riadneho zistenia okolností prípadu opodstatňujúcich uplatnenie takéhoto opatrenia a bez identifikácie účelu, pre ktorý obmedzí právo zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v konkrétnom prípade.

18. Podľa presvedčenia ministerky spravodlivosti odvolací disciplinárny súd vo veci sťažovateľky rešpektoval hodnoty vlastné demokratickému právnomu štátu, ktorý si ctí slobody a práva jednotlivcov, citlivo vážil na jednej strane slobodu prejavu a právo na informácie adresátov práva a na strane druhej procesné štandardy a autonómiu i nezávislosť sudcu pri vedení súdneho konania, relevantne zohľadnil v danej veci aplikovateľnú judikatúru ústavného súdu, a zároveň, uvedomujúc si zodpovednosť každého jedného sudcu za riadny výkon svojej funkcie a povinnosť pristupovať k jej výkonu v súlade s demokratickými štandardmi odzrkadlenými o. i. aj v jednotlivých ustanoveniach zákona o sudcoch a prísediacich pri konštruovaní jednotlivých povinností sudcu [napr. podľa § 30 ods. 2 písm. e) a ods. 4) zákona o sudcoch a prísediacich, porušenie ktorých sa sťažovateľke kládlo za vinu], riadne odôvodnil napadnuté rozhodnutie o disciplinárnom previnení sťažovateľky. Napadnutému rozhodnutiu odvolacieho disciplinárneho senátu nemožno podľa mienky ministerky spravodlivosti vytknúť neústavnosť, neodôvodnenosť, lakonickosť alebo logickú nepresnosť artikulovaných záverov.

19. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že jej zákaz vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania nebol preskúmaný v konaní pred ústavným súdom na základe ústavnej sťažnosti dotknutého subjektu a nebola vyslovená nezákonnosť jej rozhodnutia neumožniť vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania, ministerka spravodlivosti je toho názoru, že pre vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti a posudzovanie porušenia povinnosti sudcu v disciplinárnom konaní nie je existencia takéhoto rozhodnutia ústavného súdu (alebo iného orgánu aplikácie práva) potrebná. Aj podľa Trestného poriadku (konkrétne § 7 ods. 1) platí, že orgány činné v trestnom konaní a súd posudzujú samostatne predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytnú; ak je o takej otázke právoplatné rozhodnutie súdu, ústavného súdu, Súdneho dvora Európskej únie alebo iného štátneho orgánu, orgány činné v trestnom konaní a súd sú takým rozhodnutím viazané, ak nejde o posúdenie viny obvineného. Argumentácia sťažovateľky v tomto smere podľa úsudku ministerky spravodlivosti neobstojí.

K sťažovateľkou artikulovanému zákazu zmeny k horšiemu v neprospech páchatel'a (*reformatio in peius*), ktorý podľa sťažovateľky nebol v jej veci pred odvolacím disciplinárnym senátom dodržaný, ministerka spravodlivosti dodáva, že pred odvolacím disciplinárnym súdom nedošlo k zmene skutkovej vety oproti prvostupňovému disciplinárnemu rozhodnutiu. Sťažovateľka bola postihovaná v prvostupňovom disciplinárnom konaní aj v nadväzujúcom odvolacom disciplinárnom konaní vždy podľa toho istého paragrafu a odseku zákona o sudcoch a prísediacich, konkrétne podľa § 116 ods. 1, ktorý upravuje skutkovú podstatu „disciplinárneho previnenia“. Inak povedané, pred odvolacím disciplinárnym senátom nedošlo k zmene právnej kvalifikácie konania sťažovateľky, napr. na „závažné disciplinárne previnenie“ podľa § 116 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich. Aj v tomto smere je námietka sťažovateľky podľa názoru ministerky spravodlivosti zjavne neopodstatnená.

20. Podľa ministerky spravodlivosti neobstojí ani tvrdenie sťažovateľky o nedodržaní prekluzívnej lehoty na podanie disciplinárneho návrhu ministrom spravodlivosti. Podľa v čase spáchania disciplinárneho deliktu sťažovateľkou platného a účinného § 120 ods. 7 zákona o sudcoch a prísediacich (t. j. platného a účinného vo februári 2014) „*návrh na začatie disciplinárneho konania možno podať na disciplinárnom senáte do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa orgán oprávnený podať návrh dozvedel o disciplinárnom previnení, najviac však do dvoch rokov odo dňa spáchania disciplinárneho previnenia*“.

21. Konaním sťažovateľky dotknutý subjekt sa na ministerstvo spravodlivosti obrátil sťažnosťou z 18. februára 2015 doručenu ministerstvu spravodlivosti 23. februára 2015, opisujúcou konanie sťažovateľky na pojednávaní uskutočnenom 18. februára 2014. Minister spravodlivosti podal disciplinárny návrh na sťažovateľku 30. júla 2015. Podľa názoru ministerky spravodlivosti tak minister spravodlivosti podal disciplinárny návrh v lehotách predpokladaných v tom čase platným a účinným znením § 120 ods. 7 zákona o sudcoch a prísediacich. Výklad zákonných ustanovení o prekluzívnych lehotách na podanie disciplinárneho návrhu uvádzaný sťažovateľkou je podľa úsudku ministerky spravodlivosti nelogický, ide proti zneniu a duchu zákonných ustanovení a je zjavne tendenčný, ovplyvnený snahou vyhnúť sa disciplinárnej zodpovednosti za spáchané disciplinárne previnenie.

22. Nerelevantné je aj sťažovateľkino poukázanie na rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu č .k. 1 Dso 2/2017 z 9. októbra 2019. V tomto prípade totiž predsedníčka okresného súdu, ktorej uplynula subjektívna lehota na podanie disciplinárneho návrhu, upovedomila sama predsedu krajského súdu o rozhodných skutočnostiach, aby v ich zmysle podal predmetný disciplinárny návrh na konkrétnu sudkyňu on sám. Podľa odvolacieho disciplinárneho senátu išlo v takomto prípade o kooperáciu dvoch subjektov oprávnených podávať disciplinárne návrhy na sudcu v záujme obídienia uplynutia subjektívnej lehoty jedného z týchto oprávnených subjektov. V prípade sťažovateľky sa však dotknutý subjekt (právny zástupca odporcu) sám obrátil na každý z oprávnených navrhovateľov zvlášť, jednotliví oprávnení navrhovatelia nemali vedomosť o tom, či sa dotknutý subjekt obráti alebo neobráti na ďalší z oprávnených navrhovateľov potom, čo on jeho žiadosti na podanie disciplinárneho návrhu na sťažovateľku nevyhovie.

23. Na základe uvedených záverov ministerka spravodlivosti navrhla, aby senát ústavného súdu ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

24. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení k vyjadreniam dotknutých osôb uviedla, že názor o tom, že disciplinárne orgány sú orgánmi štátnej správy, nemožno akceptovať, s ohľadom na systematický výklad zákona, ako i judikatúru ústavného súdu a napokon i judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, napr. rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a ďalší (Nezávislosť kárného kolegia Nejvyššího soudu) (C 585/18, C 624/18 a C 625/18, EU:C:2019:982, bod 121 a 122), či návrh GA Michala BOBEK prednesený 23. septembra 2020, Asociația Forumul Judecătorilor din România, spojené věci C 83/19, C 127/19 a C 195/19, ECLI:EU:C:2020:746, bod 229 až 233).

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

25. Podstatou veci je posúdiť z hľadiska základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na obhajobu ústavnú akceptovateľnosť disciplinárneho odsúdenia sťažovateľky, sudkyne, za to, že zakázala právnomu zástupcovi účastníka civilného konania nahrávať zvukový záznam priebehu pojednávania. V predmetnej veci ide o posúdenie, či disciplinárny senát odsúdil sudkyňu v súlade s ústavou. Ústavný súd vníma dôležitosť veci s ohľadom na ochranu sudcovskej nezávislosti a citlivosť disciplinárneho súdenia sudcov aj z pohľadu práva Európskej únie (porov. C-791/19), ale zároveň zachováva rešpekt i voči skutočnosti, že disciplinárne konanie je konaním, v ktorom rozhodujú sudcovia v rámci sudcovskej komunity (i keď členmi senátov sú i nesudcovia). V predmetnej veci ústavný súd nenahrádza úvahy disciplinárneho senátu vedúce k napádanému rozhodnutiu, ale, reagujúc na námietky sťažovateľky, vyjadruje svoje stanovisko k ústavnému rámcu objektívneho justičného disciplinárneho práva.

26. Ústavný súd načrtol podstatu sudcovského povolania v bodoch 39 a 41 nálezu PL. ÚS 6/2018 (uverejnené pod č. 172/2021 Z. z.): „*Sudcovia všeobecných súdov dostávajú na základe ústavy a zákonov významnú moc, aby mohli na základe viazanosti zákonom nezávisle, nestranne a profesionálne rozhodovať najmä spory o súkromné právo, rozhodovať o zákonnosti aktov verejnej správy a rozhodovať o vine a treste obžalovaných (čl. 142 ods. 1 ústavy). Spory o súkromné právo, žaloby na zákonnosť aktov verejnej správy a trestné obžaloby (čl. 142 ods. 1 ústavy) nerozhoduje byrokracia či administratíva z toho dôvodu, že by to teoreticky a technicky nebolo možné (porov. Kelsen, Hans. Ryzí nauka právní: metoda a základní pojmy. Brno: Orbis, 1933. 55 s. Sbíрка spisů právnických a národohospodářských; sv. 67, s. 36 – 37), ale z toho dôvodu, že súdy a len súdy sú viazané výlučne právom a žiadnymi mimoprávnymi kritériami a príkazmi – a práve v tomto zmysle sú nezávislé a nestranné. S viazanosťou právom je previazaný princíp limitácie moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), teda princíp, podľa ktorého moc môže ísť len tak ďaleko do pozície jednotlivcov, kde to zákon dovolí s tým, že všetko ostatné je sféra slobody (čl. 2 ods. 3 ústavy). Súdy preto (v spojení s nachádzaním práva), takpovediac, bránia (z pohľadu ústavných slobôd) v správnom a trestnom konaní jednotlivcov pred mocou exekutívy, resp. pred verejnou obžalobou (kde sú obzvlášť nestrannými garantami trestnej a procedurálnej spravodlivosti),*

a v súkromnoprávných sporoch o právo musia medzi stranami rozhodovať tak, aby dodržali hmotné a procesné právo, a zároveň tak, aby týmto konaním a rozhodovaním neboli zdrojom porušenia ústavných práv účastníkov (inými slovami porov. II. ÚS 111/08). Ústavný systém tak predpokladá funkčné súdnictvo obsadené vzdelanými a zodpovednými osobami (porov. II. ÚS 16/2011, bod 14).“ K uvedenému možno dodať, že podstatou práce sudcu je napokon každodenné profesionálne rozhodovanie.

Právne postavenie disciplinárnych súdov – námietka predsedu súdnej rady a odvolacieho disciplinárneho senátu

27. Sťažnosť smeruje proti odvolaciemu disciplinárnemu senátu ako orgánu verejnej moci. Odvolací disciplinárny senát vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že nie je súdom, ale je súčasťou súdnej rady, ktorá je orgánom štátnej správy, a preto i disciplinárne senáty sú orgánmi štátnej správy, nie súdmi. Rovnaký právny názor vyjadrila vo svojom vyjadrení súdna rada.

28. Sťažovateľka však tvrdí, že ani súdna rada, ani disciplinárny senát nemá povahu orgánu štátnej správy. Podľa názoru sťažovateľky je súdna rada jednoznačne orgánom, ktorý možno začleniť do súdnej moci, pretože jej postavenie je upravené v čl. 141a ústavy, ktorý systematicky spadá do siedmej hlavy ústavy označenej ako Súdna moc. Svoj názor sťažovateľka podporila i poukazom na nález sp. zn. PL. ÚS 2/2012 a tvrdením, že na jej právnych záveroch nič nemení ani odkaz disciplinárneho senátu na uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 27/05 z 18. februára 2009, keďže v tejto veci ústavný súd nepredložil žiaden výklad, a návrh procesne zamietol. Sťažovateľka tiež poukázala na skutočnosť, že ústavný súd neodmieta ústavné sťažnosti podané proti súdnej rade.

29. Napriek skutočnosti, že ústavný súd otázku postavenia disciplinárnych senátov a súdnej rady formálne vyriešil rozhodnutím o prijatí ústavnej sťažnosti na konanie, považuje ústavný súd za nevyhnutné zaujať k tejto otázke výslovne stanovisko.

30. Disciplinárne senáty sú zriadené zákonom ako trvalé mocenské telesá, a to priamo ústavou [čl. 141a ods. 5 písm. g) ústavy v znení účinnom do 31. decembra 2020] a sú nezávislé, pretože sú viazané len zákonom a nie sú viazané vrchnostenskými administratívnymi pokynmi. Disciplinárne senáty ako trvalé telesá zriadené zákonom, ktoré vrchnostensky rozhodujú o právach a povinnostiach sudcov v disciplinárnom konaní, sú nositeľmi moci.

31. Ústavný súd konštantne vo svojich rozhodnutiach (IV. ÚS 76/2021, uznesenie o prijatí č. k. II. ÚS 130/2021-18, uznesenie o prijatí č. k. I. ÚS 91/2021-23, II. ÚS 349/2021) uvádza, že disciplinárne konanie býva obvykle predmetom rozhodovania orgánov verejnej správy, avšak to neplatí v prípade disciplinárneho postihu sudcov.

32. Obvykle je výkon disciplinárnej právomoci zverený orgánom verejnej správy a následný súdny prieskum rozhodnutí disciplinárnych orgánov súdmi je odôvodnený predovšetkým chýbajúcou nezávislosťou orgánov zaradených v hierarchicky organizovanej verejnej správe.

33. Disciplinárne senáty vykonávajúce disciplinárnu právomoc nad sudcami sú nezávislé s ohľadom na nutnosť ochrany sudcovskej nezávislosti. Disciplinárne konanie podľa zákona o sudcoch a prísediacich nie je administratívnym konaním podľa § 3 ods. 1 písm. a) Správneho súdneho poriadku, pretože v tomto prípade činnosť disciplinárnych senátov nie je výkonom pôsobnosti v rámci verejnej správy. Disciplinárny senát s ohľadom na jeho charakter (nezávislosť) nie je orgánom verejnej správy.

34. Detailnejšie a z odlišnej perspektívy možno k tomu uviesť, že nesprávnym je už východiskový predpoklad, totiž, že súdna rada je orgánom štátnej správy. Spočiatku ústavný súd pomerne nejasne súdnu radu charakterizoval ako orgán *sui generis* (I. ÚS 62/06), v náleze PL. ÚS 17/08 zdôraznil, že „pôsobnosť súdnej rady podľa čl. 141a ods. 4 ústavy (v právnom stave účinnom v tom čase patrila do tohto ustanovenia aj kreácia disciplinárnych senátov, pozn.) slúži na vytvorenie mechanizmu zaručujúceho nezávislosť súdnej moci od moci výkonnej“. Neskôr je v náleze pléna ústavného súdu č. k. PL. ÚS 2/2012 z 18. novembra 2015 súdna rada vnímaná ako „osobitný nezávislý ústavný orgán súdnej moci garantujúci predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu, zodpovedajúci za chod súdnictva, správu súdnej moci a súdnictva, ako aj transparentnosť súdnictva, a tak by mal byť plnohodnotným partnerom moci zákonodarnej a výkonnej“.

35. Štátnu správu tak z hľadiska organizačného, ako aj funkčného (druh výkonu verejnej moci) možno zaradiť iba do sústavy výkonnej moci. Na rozdiel od orgánov štátnej správy (čl. 122 a 123 ústavy) ústava súdnu radu systematicky do sústavy orgánov výkonnej moci nezaraďuje. Hľadisko systematické, pravdaže, nemusí predstavovať jediné a výlučné kritérium pre vysporiadanie sa s námietkou odvolacieho disciplinárneho senátu.

36. No aj funkčný pohľad na súdnu radu bráni charakterizovať ju ako orgán štátnej správy (ba v širšom zmysle aj ako orgán verejnej správy). Naznačuje to už vyslovený atribút nezávislosti, ktorý z jej postavenia v ústave implicitne vyvodil ústavný súd. Zároveň, ak súdna rada má slúžiť „na vytvorenie mechanizmu zaručujúceho nezávislosť súdnej moci od moci výkonnej“ (už cit. PL. ÚS 17/08), potom ju s istotou nemožno zaradiť do toho segmentu verejnej moci (výkonná moc), voči ktorému má sama hájiť nezávislosť súdnej moci. Ako orgán štátnej správy by súdna rada nemohla pôsobiť ani ako „osobitný nezávislý ústavný orgán súdnej moci garantujúci predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu“ (PL. ÚS 2/2012), a už vôbec by nemohla byť „plnohodnotným partnerom moci zákonodarnej a výkonnej“ (PL. ÚS 2/2012).

37. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom o nezávislosti ako systémovom komponente rozhodovacej právomoci disciplinárnych senátov. Paradoxne však práve táto črta je dôkazom, že disciplinárne senáty nemožno považovať za orgány štátnej (v širšom zmysle verejnej) správy. Nezávislosť nie je vlastnosťou typickou pre výkon právomocí orgánov verejnej správy. Práve naopak, verejná (a osobitne štátna) správa je charakteristická hierarchickým usporiadaním s dominujúcimi vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti.

38. Podriadený administratívny orgán potom nie je viazaný iba všeobecne záväznými právnymi predpismi, ale aj internými inštrukciami nadriadeného správneho orgánu. Výkon disciplinárnej právomoci s dopadom na subjektívne práva disciplinárne obvineného skutočne totiž štandardne patrí do kompetenčného portfólia verejnej správy. Z povahy disciplinárnej právomoci však popísaná prax bez ďalšieho nevyplýva. Len ako príklad možno uviesť disciplinárnu právomoc ústavného súdu voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi (čl. 136 ods. 3 druhá veta ústavy), prípadne proti sudcovi ústavného súdu (§ 27 a nasl. zákona o ústavnom súde). Ak by výlučne povaha disciplinárnej právomoci automaticky viedla k jej organizačnému zaradeniu do sféry výkonu verejnej správy, potom aj ústavný súd by v uvedených konaniach musel byť považovaný za orgán verejnej správy a jeho rozhodnutia vydané v disciplinárnom konaní by ako administratívne rozhodnutia museli byť preskúmateľné v správnom súdnictve. Bez potreby ďalšej argumentácie možno konštatovať, že ide o názor absurdný, a to nielen kvôli dikcii čl. 133 ústavy.

39. Vo všeobecnosti sa výkon disciplinárnej právomoci funkčne i organizačne zaraďuje do verejnej správy z toho dôvodu, že ho zákonné právne predpisy obvykle kompetenčne priradujú orgánom verejnej správy. Následný súdny prieskum v správnom súdnictve odôvodňuje predovšetkým chýbajúca nezávislosť rôznych disciplinárnych orgánov zaradených v hierarchicky organizovanej verejnej správe.

40. V posudzovanej veci však ide o disciplinárne stíhanie sudcu všeobecného súdu, ktorý má vplyv na jeho osobitný vzťah k štátu (§ 25 ods. 1 zákona o sudcoch), jeho výsledok je spôsobilý viesť k ukončeniu tohto osobitného vzťahu (čl. 147 ods. 1 ústavy), prípadne sa môže citelne dotknúť parciálnych zákonných garancií sudcovskej nezávislosti (zníženie platu). Popísané slovenské právne prostredie odôvodňovalo aj v rozhodovacej praxi Európskeho súdu pre ľudské práva zaradenie disciplinárneho stíhania predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod pojem občianskych práv a záväzkov v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to predovšetkým kvôli možným dopadom disciplinárneho odsúdenia na spôsobilosť sťažovateľa zastávať úrad sudcu (rozsudok z 20. 11. 2012 vo veci Harabin proti Slovensku, sťažnosť č. 58688/11, § 122). Odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť zas v bode 69 vyžaduje, aby disciplinárne konanie voči sudcom bolo vedené „nezávislým orgánom alebo súdom s garanciou spravodlivého procesu...“.

41. Plne potom obstojí taký výklad a uplatnenie relevantných ustanovení Správneho súdneho poriadku, podľa ktorých disciplinárne konanie podľa zákona o sudcoch nie je administratívnym konaním podľa § 3 ods. 1 písm. a) Správneho súdneho poriadku, pretože nejde o výkon pôsobnosti v oblasti verejnej správy. Rovnako disciplinárny senát nemožno považovať za orgán verejnej správy, pretože ho žiaden právny predpis explicitne necharakterizuje ako orgán štátnej správy podľa § 4 písm. a) Správneho súdneho poriadku ani ako orgán územnej samosprávy podľa § 4 písm. b) Správneho súdneho poriadku. Zároveň disciplinárny senát nemôže mať ani postavenie orgánu záujmovej samosprávy podľa § 4 písm. c) Správneho súdneho poriadku, pretože mu zákon o sudcoch nezveruje rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy. Z toho istého dôvodu nemožno disciplinárny

senát kvalifikovať ani ako právnickú osobu alebo fyzickú osobu podľa § 4 písm. d) Správneho súdneho poriadku, ani ako štátny orgán, iný orgán alebo subjekt podľa § 4 písm. e) Správneho súdneho poriadku.

42. Charakteristika súdnej rady prezentovaná odvolacím disciplinárnym senátom, preto nezakladá dôvodnosť jeho argumentácie, podľa ktorej „*disciplinárne senáty sú rovnako na úrovni orgánu štátnej správy*“.

Právna povaha súdnej rady

43. Súdna rada je technickým zázemím disciplinárnych súdov. Právna povaha súdnej rady ich postavenie nijako neovplyvňuje. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2017 úlohy súdnej rady voči disciplinárnym senátom plnil Najvyšší súd Slovenskej republiky. Ústavný súd nenachádza žiadne indície, ktoré by nasvedčovali tomu, že sa povaha disciplinárnych senátov po 30. júni 2017 akokoľvek zmenila. Povahu disciplinárneho senátu nedeterminuje to, aký/ktorý subjekt mu poskytuje materiálne, technické zázemie. Charakter disciplinárneho senátu sa nezmenil, zmenilo sa len jeho technické, kancelárske či rozpočtové zaradenie.

44. Ústavný súd považuje v tejto súvislosti za nevyhnutné dodať, že právny názor tvrdiaci, že súdna rada je orgánom verejnej správy (I. ÚS 62/06), považuje za prekonaný. Na počiatku činnosti súdnej rady ústavný súd rozhodoval o sťažnosti podanej priamo proti nej (II. ÚS 5/03). Pri hľadaní odpovedí na otázky ohľadne pozície súdnej rady sa po istý čas uvažovalo, avšak výlučne v súvislosti s právomocou prekladania sudcov, o tom, že súdna rada tu vykonáva úlohu štátnej správy súdnictva (I. ÚS 162/09, čiastočne aj I. ÚS 421/2013). Ústavný súd nepovažuje za presvedčivý argument, že postavenie orgánu verejnej moci je potrebné vnímať podľa predchádzajúcej autority (minister spravodlivosti), ktorá vykonávala rovnakú právomoc.

45. Právna úprava, ako aj ústavný súd (II. ÚS 29/2010) už jednoznačne vníma súdnu radu ako ústavný orgán (III. ÚS 128/09, III. ÚS 588/2016, PL. ÚS 2/2012, III. ÚS 561/2014, IV. ÚS 46/2011, I. ÚS 396/2016). Súdna rada má samostatné ústavné postavenie, nie je podriadená vláde [(porov. bod 40 nálezu PL. ÚS 6/2018: *Ústavodarca si je vedomý významu právomocí všeobecných súdov a v snahe pomôcť vývoju súdnictva v súvislosti s očakávaným vstupom do Európskej únie v roku 2004 zriadil už v roku 2001 samostatný ústavný orgán, ktorého základnou rolou je zaoberať sa personálnymi a koncepčnými otázkami všeobecnej justície* (porov. PL. ÚS 2/2012). *Súdna rada je tak jediným samostatným ústavným telesom, ktorého zásadnou úlohou je (spolu)účast' na personálnom a inom utváraní jednej ústavnej sústavy, jednej moci, ktorou je všeobecné súdnictvo, teda je ústavným orgánom sudcovskej legitimacy (čl. 141a ods. 1 ústavy)*]. Ústavný súd prijíma sťažnosti priamo proti jej rozhodnutiam a zákon o ústavnom súde predpokladal konanie proti jej uzneseniu o tom, že sudca nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude riadne vykonávať. Procesným partnerom súdnej rady je ústavný súd, nie správne súdnictvo.

Posúdenie dôvodnosti argumentov sťažovateľky

46. Sťažovateľka v sťažnosti namieta nedostatok nezávislosti disciplinárnych súdov ako záruky inštitucionálneho charakteru vo vzťahu k právu na súdnu ochranu z dôvodu, že tu existuje významná ingerencia výkonnej moci do ich činnosti. Ústavný súd pripomína, že v konaní o ústavnej sťažnosti nepreskúmava ústavnosť zákonov, avšak v predmetnej veci s ohľadom na závažnosť argumentácie sťažovateľky vyjadrí právny názor k uvedenej otázke, ktorý podľa ústavného súdu vyplýva z právnej úpravy.

47. Ústavný súd pripomína, že minister spravodlivosti disciplinárne senáty priamo nekreuje (ako to uvádza sťažovateľka). Minister spravodlivosti poskytuje súdnej rade len súčinnosť pri vytváraní disciplinárnych senátov v podobe jeho oprávnenia prekladať súdnej rade návrh kandidátov na členov disciplinárnych senátov. Minister spravodlivosti musí súdnej rade predkladať istý pomer kandidátov sudcov a nesudcov (v pomere 8 : 7 z 15 sudcov disciplinárnych senátov, ktorí sú volení na návrh ministra spravodlivosti). Posledné slovo pri voľbe sudcov disciplinárnych senátov má však súdna rada, teda orgán, ktorý za legislatívny či exekutívny orgán v politickom slova zmysle považovať nemožno, ako ústavný súd ďalej vysvetlí.

48. Na už uvedenom nemení nič ani to, že do 30. júna 2017 minister spravodlivosti (ako aj Národná rada Slovenskej republiky) navrhoval(i) na každé voľné miesto v disciplinárnych senátoch dvoch kandidátov a po 30. júni 2017 už iba jedného. Mohlo by sa zdať, že priestor pre úvahu súdnej rady sa zúžil. Avšak ani táto zmena nezmenila nič na podstate kreovania disciplinárnych senátov, keď súdna rada naďalej disponuje možnosťou odmietnuť predložených kandidátov, má právo výberu (pozri napr. zápisnica z 12. zasadnutia Súdnej rady v roku 2020, s. 8 – 10; dostupné z: <https://zasadnutia.sudnarada.sk/data/att/7017.pdf>, cit. 21. 6. 2021).

49. Ústavný súd vníma, že členmi súdnej rady sú aj osoby nominované exekutívou (3 vládou, 3 prezidentkou), ako aj zákonodarnou mocou (3 za Národnú radu Slovenskej republiky). Uvedená skutočnosť však nemá vplyv na nezávislosť disciplinárnych senátov, keďže nesudcovskí členovia sú v súdnej rade zastúpení v rovnakom počte ako členovia volení sudcami (9 členov a 9 členov). Reprezentanti iných ako súdnej moci tak nemôžu sami rozhodnúť za súdnu radu. Súdna rada je v slovenskom ústavnom systéme upravená tak, že jedine zástupcovia všetkých moci spoločne dokážu prijať uznesenie; v súdnej rade je parita moci.

50. Za významnejší považuje ústavný súd argument týkajúci sa skutočnosti, že minister spravodlivosti, ktorý sa podieľa na personálnom kreovaní disciplinárnych senátov, je zároveň aj subjektom oprávneným k podaniu návrhu na začatie disciplinárneho konania (porov. *Mitrinovski proti Bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko, sťažnosť č. 6899/12*). Avšak tu opätovne ústavný súd pripomína, že zásadnou skutočnosťou pre vyvrátenie argumentu o vplyve ministra spravodlivosti na disciplinárne senáty je tá, že posledné slovo a možnosť výberu pri voľbe členov disciplinárnych senátov má súdna rada, nie minister spravodlivosti. Sudcovia disciplinárnych senátov sa nimi stávajú z vôle súdnej rady, nie ministra spravodlivosti. Súdna rada voľbou kandidáta navrhnutého ministrom

spravodlivosti za sudcu disciplinárneho súdu potvrdzuje, že ide o autonómnu osobnosť, ktorá má jej dôveru pre rozhodovanie o disciplinárnych previneniach sudcov.

51. Všetky orgány, ktoré nie sú volené občanmi, musia byť ustanovené orgánom, ktorý je volený priamo občanmi buď priamo, alebo nepriamo, cez ďalší orgán, ktorý bol ustanovený orgánom voleným občanmi. Pri vytváraní akéhokoľvek orgánu, ktorý nie je priamo volený občanmi, sa nemožno vyhnúť skutočnosti, že sa určitým spôsobom na jeho kreácii podieľa zákonodarná alebo výkonná moc, teda moci, ktoré sú volené priamo občanmi. To platí napokon aj pre samotných sudcov, ktorých do funkcie vymenúva prezident, orgán výkonnej moci volený priamo občanmi.

52. Ani pri kreovaní disciplinárnych senátov nemožno zabudnúť na skutočnosť, že súdnu radu ako orgán, ktorý nie je volený priamo občanmi, musia ustanoviť iné orgány. A obdobne podliehajú tomuto princípu legitimizácie moci i samotné disciplinárne senáty. Ani súdna rada, ani disciplinárne senáty sa nenachádzajú v ústavno-teoretickom abstrakte. Skutočnosť, že na ceste ku ustanoveniu súdnej rady či disciplinárneho senátu má určitú úlohu i výkonná či zákonodarná moc, nemožno poprieť, rovnako ju ale nemožno ani eliminovať, pretože to vyplýva z povahy ústavného systému.

Zásadnou skutočnosťou však podľa ústavného súdu je tá, že zákonodarná či výkonná moc nemajú výlučnú ani rozhodujúcu úlohu pri vytváraní disciplinárnych senátov. Napokon i Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre k čl. 6 dohovoru vyjadril názor, že samotná skutočnosť, že sudcov vymenúva orgán výkonnej moci alebo parlament, nemá vplyv na ich nezávislosť, ak po vymenovaní nie sú vystavení vplyvu týchto mocí, alebo pokynom ohľadne výkonu ich sudcovských funkcií (*rozsudky Campbell a Fell proti Spojenému kráľovstvu, séria A č. 80 z 29. 6. 1984 ods. 79; rozsudok Sacilor Lormines proti Francúzsku, č. 65411/01 z 9. 11. 2006 ods. 67; Maktouf a Damjanovič proti Bosne a Hercegovine č. 2312/08 z 18. 7. 2013 a Haarde proti Islandu č. 66847/12 z 23. 11. 2017 ods. 103*). Disciplinárne senáty spĺňajú aj štandardy vyplývajúce z príslušnej judikatúry ESĽP, tak ako boli tieto akademicky spracované (Kosař, D. Kárná řízení se soudci v judikatúre ESĽP, In: Právní rozhledy 6/2015, s 662 a nasl. – text citovaný aj sťažovateľkou).

Nevyčerpanie opravných prostriedkov v spojení s meritom veci

53. Sťažovateľka ako zásadný argument, ktorý by mal vylučovať jej disciplinárnu zodpovednosť, uviedla taktiež skutočnosť, že uznesenie o vedení konania, ktorým bolo zakázané nahrávanie priebehu pojednávania, nebolo dosiaľ zrušené, pričom podľa názoru sťažovateľky sa tak malo stať na základe ústavnej sťažnosti podanej dotknutým účastníkom konania, ktorému bolo nahrávanie zakázané.

54. Ústavný súd zdôrazňuje, že disciplinárny senát je v zmysle § 7 ods. 1 Trestného poriadku (*Orgány činné v trestnom konaní a súd posudzujú samostatne predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytnú; ak je o takej otázke právoplatné rozhodnutie súdu, Ústavného súdu Slovenskej republiky, Súdneho dvora Európskej únie alebo iného štátneho orgánu, orgány činné v trestnom konaní a súd sú takým rozhodnutím viazané, ak nejde o posúdenie viny obvineného.*) v spojení s § 150 ods. 2 zákona o sudcoch a prísediacich pre účely

disciplinárneho konania oprávnený sám posúdiť otázku zákonnosti rozhodnutia súdu o vedení konania.

55. Na doplnenie ústavný súd uvádza, že sťažovateľka nesprávnym spôsobom vníma vzťah dvoch právnych inštitútov: Účelom disciplinárneho konania je záujem štátu na riadnom výkone justície, zatiaľ čo účelom ústavnej sťažnosti je ochrana individuálnej ľudsko-právnej pozície jednotlivca. Podmienkou trestnoprávneho odsúdenia za krádež nie je a nemôže byť úspech v reivindikačnom spore. K disciplinárnemu súdeniu nie je potrebné zrušenie rozhodnutia ani z hľadiska zákona (§ 7 ods. 1 Trestného poriadku), ani z hľadiska vzťahu právnych odvetví, totiž civilného procesu, resp. nadväzujúcej ústavnej sťažnosti na jednej strane a disciplinárneho procesu na strane druhej.

Samotné meritórne prerokovanie veci

56. Sťažovateľka namieta, že právna veta odsudzujúceho rozhodnutia nekorešponduje právnej kvalifikácii a právna veta nie je v súlade s vetou skutkovou.

57. Ústavný súd sa oboznámil s rozhodnutiami disciplinárnych senátov oboch stupňov, ktoré predchádzali napadnutému rozhodnutiu. Ústavný súd konštatuje, že skutkový stav je nesporný a sťažovateľka neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali opis skutku, tak ako bol uvedený v rozhodnutiach disciplinárnych senátov. Pokiaľ ide o odôvodnenie napádaného rozhodnutia, ústavný súd konštatuje, že uznesenie odvolacieho senátu je ústavne akceptovateľné, pričom jeho odôvodnenie nevybočuje z limitov vyvoditeľných z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. S ohľadom na predmetu sporu považoval však ústavný súd za potrebné vyjadriť svoj názor k námietkam sťažovateľky.

58. V rozhodnutí disciplinárneho senátu č. k. 6 Ds 5/2015 zo 7. júna 2016 bola sťažovateľka uznaná vinnou z disciplinárneho previnenia, ktorého sa mala dopustiť tým, že porušila základné povinnosti sudcu, čím naplnila skutkovú podstatu disciplinárneho previnenia v zmysle ustanovenia § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich. Disciplinárny senát konštatoval, že v konaní sudkyne nezistil také okolnosti, ktoré by zvyšovali závažnosť jej konania, a preto neposúdil jej konanie podľa ustanovenia § 116 ods. 2 písm. b) zákona o sudcoch a prísediacich. Za disciplinárne previnenie uložil sťažovateľke disciplinárne opatrenie, a to napomenutie s prihliadnutím na to, že išlo o sudkyňu s krátkou profesionálnou praxou a išlo o jej prvé disciplinárne previnenie.

59. Sťažovateľka v odvolaní poukázala na rozdielnu právnu kvalifikáciu skutku, ktorý je predmetom súdnej veci. Minister podal návrh pre závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 písm. b) a skutok kvalifikoval podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich, zatiaľ čo prvostupňový disciplinárny senát ako previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. b) zákona o sudcoch a prísediacich. Sťažovateľka namietala, že výrok napadnutého rozhodnutia je v rozpore s jeho odôvodnením, keďže v odôvodnení nepoukazuje vôbec na ustanovenie § 116 ods. 1 písm. b) zákona o súdoch a prísediacich, ale venuje sa ustáleniu disciplinárnej zodpovednosti podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch a prísediacich. Odvolací disciplinárny senát v rozhodnutí sp. zn. 1 Dso 4/2016 konštatoval existenciu zjavného rozporu odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia s jeho výrokom. Zatiaľ, čo z výroku vyplýva, že sudkyňa je disciplinárne zodpovednou

podľa ustanovenia § 116 ods. 1 písm. b) zákona o súdoch a prísediacich, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia sa zaoberá vinou vo vzťahu k § 116 ods. 1 písm. a) citovaného zákona. Odvolací disciplinárny senát dospel k záveru, že prvostupňové rozhodnutie trpí vadami v zmysle § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a preto podľa § 131 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvostupňovému disciplinárnemu senátu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Prvostupňový senát opätovne rozhodol rozhodnutím č. k. 6 Ds 5/2015 z 10. novembra 2017 a skutok posúdil ako disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch a prísediacich. Odvolací disciplinárny senát napádaným rozhodnutím prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

60. Ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľky uvedené v predchádzajúcom bode boli vyriešené v rámci disciplinárneho konania druhým prvostupňovým rozhodnutím. Možno dodať, že skutok zákazu nahrávania je disciplinárnymi senátmi konštantne považovaný za previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch a prísediacich (porov. 2 Dso 6/2004, 2 Dso 4/2004, 2 Dso 7/2009). Citované rozhodnutia taktiež upevňujú právnu istotu týkajúcu sa právneho základu možnosti nahrávania pojednávania, ktorý spočíva v čl. 26 ústavy. tak ako to odkryl ústavný súd už v roku 1997 (II. ÚS 28/96, ďalej II. ÚS 34/2012, IV. ÚS 256/07, III. ÚS 169/03, II. ÚS 7/00) a ako to vyplýva i z § 34 ods. 4 zákona o súdoch a prísediacich (*Sudca, ktorý vedie súdne pojednávanie, rozhoduje o tom, či je možné v priebehu pojednávania uskutočňovať obrazové záznamy, obrazové prenosy alebo zvukové prenosy (pozn. z uvedeného vyplýva, že nerozhoduje o vyhotovení zvukového záznamu).*

61. Pokiaľ ide o názor sťažovateľky, že pojem „správanie“ zo skutkovej podstaty, na základe ktorej bola uznaná vinnou, nezahrňa rozhodnutie o zákaze nahrávania a vydanie rozhodnutia o zákaze nahrávania pojednávania malo byť kvalifikované podľa § 116 ods. 2 písm. e) zákona o súdoch a prísediacich (zákaz svojvoľného rozhodnutia), ústavný súd podotýka, že jeho úlohou nie je nahrádzať úsudok disciplinárneho súdu. Ústavný súd však zo svojej perspektívy konštatuje, že konanie sťažovateľky, aj keby vyústilo do uznesenia o vedení konania, nevybočilo by z hraníc významu pojmu „správanie“. Správanie je spôsob vystupovania, konania v styku s inými ľuďmi (v danom prípade účastníkmi konania). Rozhodnutie o vedení konania, i keď formalizované do uznesenia, je súčasťou správania sudcu. Je nepochybné, že pojem „správanie sudcu“ v zmysle nestrannosti predmetnej skutkovej podstaty pokrýva vystupovanie a konanie sudcu vrátane konania v súdnej sieni, čo zahrňa i jednotlivé pokyny a rozhodnutia, ktorými sudca vedie konanie, a to je potrebné vnímať v kontexte celého priebehu konania.

62. K argumentu sťažovateľky, že predmetným rozhodnutím o zákaze nahrávania nedošlo k narušeniu nestrannosti ako znaku skutkovej podstaty, na základe ktorej bola uznaná vinnou, pretože jej správanie nesmerovalo k favorizovaniu jednej zo strán, ústavný súd konštatuje, že zákaz nahrávania nesmeroval voči verejnosti, ale voči právnenému zástupcovi účastníka konania. Skutková veta napádaného rozhodnutia znie: „ako sudkyňa Okresného súdu Galanta v pridelenej veci vedenej na Okresnom súde Galanta, pod sp. zn. 20C/374/2012 neumožnila na pojednávaní konanom dňa 18.02.2014 právnenému zástupcovi odporcu [REDAKOVANÉ] vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania.“ Ako vyplýva z disciplinárneho spisu,

sťažovateľka na ústnom disciplinárnom pojednávaní uviedla, že pojednávanie bolo napäté. Po viacerých žiadostiach žalovaného o odročenie pojednávania, ktorým nebolo vyhovené, bola účastníkom konania daná možnosť diktovať prednes priamo do zápisnice. Potom, čo došlo k oprave protokolácie právneho zástupcu žalovaného [REDAKOVANÉ] sudkyňou, s čím [REDAKOVANÉ] nesúhlasil, sa podľa sťažovateľky [REDAKOVANÉ] choval spôsobom, ktorý narúšal dôstojnosť pojednávania. Po tom, čo ho sťažovateľka na uvedené upozornila, právny zástupca vzniesol požiadavku na umožnenie nahrávania pojednávania. Svoju požiadavku nešpecifikoval, a preto mu nahrávanie nebolo umožnené. Následne právny zástupca vzniesol námietku zaujatosti sudkyne voči jeho osobe, v dôsledku čoho bolo pojednávanie odročené. Z uvedeného je zrejmé, že správanie sudkyne, zahŕňajúce i zákaz nahrávania, bolo súčasťou konfliktu s právnym zástupcom jedného z účastníkov. Správanie sťažovateľky bolo teda previazané s nestrannosťou súdneho rozhodovania.

63. Sťažovateľka s odkazom na trestnoprávnou judikatúru tvrdí, že jej úmysel, keď zakázala nahrávanie pojednávania, nesmeroval k následku, ku ktorému smeroval skutok, a skutková podstata neuvádza druh zavinenia nevyhnutný pre naplnenie skutkovej podstaty. Ústavný súd k tomu pripomína, že ustanovenie § 116 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch a prísediacich v znení účinnom k dátumu spáchania skutku vyžadoval *zavinené porušenie povinnosti*. Zavinenie je vnútorný psychický vzťah k skutočnostiam zakladajúcim trestný čin a obsahuje v sebe zložku vôľovú a rozumovú. Pokiaľ zákon výslovne nerozlišuje formu zavinenia, tak je pojem zavinenie (zavinené konanie) súhrnným označením pre obe formy zavinenia (úmysel a nedbanlivosť) (Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D. *Základy trestní odpovědnosti*. Nakladatelství Orac 2003, s. 264). Na naplnenie skutkovej podstaty deliktu tak postačí i zavinenie nedbanlivostné. Sudkyňa alebo sudca ako osoby majúce právnické vzdelanie, sú znalí, resp. majú byť znalí právnych noriem, predovšetkým tých, ktoré sa vzťahujú na vedenie konania. V prejednávanej veci tak postačovalo pre naplnenie znakov disciplinárneho deliktu zavinenie spočívajúce v nevedomej nedbanlivosti [§ 16 písm. b) TZ; sudca s ohľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery mal a mohol vedieť o tom, ako má postupovať v súlade so zákonom pri obmedzení, resp. zákaze nahrávania pojednávania].

64. Sťažovateľka poukázala i na skutočnosť, že disciplinárne sudy nezohľadnili pri svojom rozhodovaní nález sp. zn. II. ÚS 140/2011, ktorý obsahuje podmienky vyčerpania ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu o vedení konania. Ústavný súd zdôrazňuje, že v uvedenom náleze ústavný súd zmienil otázku podania ústavnej sťažnosti, ale len v tej súvislosti, že disciplinárny senát sa s ňou v rámci odôvodnenia nevysporiadal, ústavný súd v žiadnom prípade neuviedol, že by vyčerpanie ústavnej sťažnosti bolo podmienkou disciplinárnej zodpovednosti. Vo vzťahu k tejto otázke ústavný súd poukazuje opätovne na body 43 a 45 tohto nálezu.

65. Sťažovateľka obdobne namieta, že odvolací disciplinárny senát sa nevysporiadal s rozhodnutím 2 Ds 7/04. Ústavný súd k tomu podotýka, že uvedené rozhodnutie sa týkalo skutkovo odlišnej veci (zákaz nahrávania z dôvodu ochrany súkromia – zdravotného stavu), je ojedinelé, a preto vo vzťahu k prerokovanej veci ho nemožno považovať za dostatočne relevantné.

66. Sťažovateľka uvádza, že právny zástupca účastníka konania podal návrh na začatie disciplinárneho konania voči jej osobe najprv predsedovi súdu a až potom ministrom spravodlivosti. S návrhom sa stotožnil až minister. Sťažovateľka sa teda domnieva, že subjektívna lehota na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania voči nej začala plynúť od okamihu podania podnetu predsedovi okresného súdu. Ústavný súd však konštatuje, že subjektívna lehota pre subjekt oprávnený podať návrh na začatie disciplinárneho konania začína plynúť odo dňa, keď sa tento subjekt o disciplinárnom previnení dozvedel. Minister a predseda okresného súdu sú dva odlišné subjekty, preto i subjektívna lehota začala plynúť pre každého z nich v iných okamihoch.

67. Sťažovateľka napokon poukazovala na skutočnosť, že disciplinárny súd v neprospech sťažovateľky doplnil právnu vetu a neupozornil ju na zmenu právnej kvalifikácie. Ústavný súd k tomu uvádza, že s ohľadom na vzťah medzi písm. a) a b) predmetného zákonného ustanovenia, keď ide o základné skutkové podstaty toho istého zákonného ustanovenia, ako i skutočnosť, že pokiaľ išlo o vymedzenie skutku, nedošlo k zmene, nemala uvedená zmena významný vplyv na vznik disciplinárnej zodpovednosti sťažovateľky, aby predstavovala zásah do jej práva na obhajobu.

68. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadaným rozhodnutím nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie ani práva na obhajobu sťažovateľky, a preto ústavný súd jej sťažnosti nevyhovел.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júla 2021

Robert Šorl
predseda senátu